

Ótemplomi Siratófal

2023. augusztus 22., Ótemplomi Védfal

DR. NAGY GYÖNGYI TÖRTÉNÉSZ BESZÉDE

Tisztelettel köszöntünk mindenkit a Tormay Cécile Polgári Kör Ótemplomi Siratófal c. rendezvényén, amelyen egy számunka fontos érték pusztulása előtt szeretnénk leróni a kegyeletünket, valamint válaszolni kívánunk azokra a rágalmakra, amelyekkel az Ótemplomot, a gyülekezetét és vezetőjét évek óta elárasztják a médiában.

Goethe mondott egykoron, hogy „Az igazságokat sokszor kell ismételni, mert a tévedéseket is sokszor ismétlik.”

Engedjék meg hát, hogy egy számomra nagyon kedves és tanulságos újszövetségi sort hozzak ide.

„Mert amivel csordultig van a szív, azt szólja a száj.”

Ez a Lukács evangéliumából származó idézet jól tükrözi, hogy ma arról szeretnék beszélni, amivel tele van a szívem, a fájdalommal, a mi fájdalunkkal, és az igazsággal, a mi igazságunkkal.

Vásárhelyi Polgárok! Kedves Barátaim!

Vásárhely belvárosának legrégebbi műemlék épülete, a 300 éves Református Ótemplom mögött állunk, mégpedig abból a célból, hogy tiltakozásunkat fejezzük ki az Ótemplomot egykor körbe ölelő védfal átvágása ellen.

Mint tudjuk, a templomot 1741-ben, a fenyegető háborús veszély miatt védfallal vették körül, amit a 19. század végéig többször renováltak, 1889-ben az északi és a nyugati falszakaszát lebontották. A református egyház 1890-re ezek helyére építtette meg a híres Bazársort, amelyet 1961-ben a templomon kívüli terület államosítása után elbontottak. Azóta a templom „úszótelekként” áll az önkormányzati területen.

Az elmúlt időszakban sokszor hallhattuk, hogy a Hódmezővásárhely-Ótemplomi Református Egyházközség, melynek gyülekezetéhez én is tartozom, kérte az ótemplom, a magtárépület, a védfal és az ezzel behatárolt területen lévő lelkézsírok és emléktáblák együttes műemlékké nyilvánítását. A műemlékvédelmi hatóság – tudomásunk szerint – támogatja ezt a kérést, de még nem emelkedett jogerőre, így jelenleg csak az ótemplom és a magtárépület műemlék, a védfal és a behatárolt terület nem.

Hangsúlyozom: a kérésünk az együttes műemlékké nyilvánítás kapcsán bízhat a támogatásban, arra vár, hogy jogerőre emelkedjen, **néhány nappal ezelőtt mégis olyan dolog történt, amit nem hagyhatunk szó nélkül.**

Átvágták az ótemplomi védfalat, hogy azon átjárót építhessenek, és **mindezt annak tudatában tették, hogy az Egyházközség kérte, hogy ne tegyék, majd tiltakozott is ez ellen.**

Ez volt az utolsó csepp abban a pohárban, ami már jó ideje telik az Ótemplom, a gyülekezeté és a vezetője elleni aljas és hazug rágalmakkal.

Eddig, és ne tovább!

A Hódmezővásárhelyi Tormay Cécile Polgári Kör és baráti köre kinyilvánítja a tiltakozását a sorozatos rágalomhadjárat és a védfal megbontása kapcsán e barbár munka ellen, és kérjük, hogy mindenféle felújítási munkálatot szüntessen be az önkormányzat addig, míg a védfal műemlékké nyilvánítása meg nem történik.

* * *

Nehéz szavakba önteni azt a szomorúságot és fájdalmat, ami akkor önt el, amikor arra gondolkok, hogy a jelenlegi városvezetés példátlanul rosszindulatúan, éket verve – sokszor úgy tűnik, már-már feloldhatatlan éket verve a vásárhelyi polgárok közé irányítja azt a várost, amely mindig is pozitív példaként szerepelt a történelemkönyvekben, amelynek hírnevét, művészeit, kiváló tanárait, kutatóit, országgyűlési képviselőit messze földön ismerik ma is – mégpedig arról, hogy mit tettek le a nemzet és Vásárhely asztalára, nem pedig arról, hogy mit vettek el a városunktól.

Amelynek 21. századi története legalább olyan mozgalmas, mint a megelőző századokban: elég, ha csak az Emlékpontot említem, amelyről tudjuk, mekkora jelentősége van a 20. századi történelmünk fehér foltjainak feltárásában – vagy talán már csak volt? Hiszen pusztul az is, mint a teljes város, az egykor fényes Paraszt Párizs, ahogy a minap a Magyar Hírlapban is olvashattuk!

Egyetérthetünk hát e szavakkal:

„Egy nép, amely megtagadja vagy eltűri, hogy nevében megtagadják a múltját, az a tulajdon becsületét tiporja el.” Tormay Cécile

„Az a nemzet, amelyik emlékeit veszni hagyja, a saját síremlékét készíti, s vesztesége az egész emberiségnek.” Ipolyi Arnold

Ótemplomi egyházközségi tagként, de tanárként és történészként is, és mindenekelőtt, mindenek felett: vásárhelyi polgárként tiltakozom, s velem együtt mindannyian tiltakozunk, akik most itt megjelentünk, az ellen, hogy városunk műemlékeit ilyen barbár módon rongálják meg. Mindegy, hogy az átvágott falszakaszt 300 éve vagy csak 60 éve építették, toldották ide: **az ótemplomi védfal az Ótemplomé, az is volt, és az is marad!**

Mi lesz a következő műemlék, amit majd eltipornak? A szintén évszázadokkal ezelőtt épített kőfal, vagy az ótemplomból vesznek ki egy követ, hátha összeomlik, gyülekezetével együtt?

Nos, azt hiszem, mielőtt bármibe kezdenének, érdemes a saját portán kezdeni a takarítást, és majd csak azután szemlélődni a szomszédságban. Ha ez nem megy, és előbb szemlélődünk máshol, mint takarítunk a saját portánkon, akkor javaslom, hogy támaszkodjunk a tényekre. Mert azok így sorakoznak egymás után:

- ***Az ótemplomi egyházközség Vásárhelyen minta-egyházközség!!!, mintaközösség!!!,*** ezért lehet minden vásárhelyi polgár számára példa, mert itt minden tag dolgozik! Még a legidősebb is! Minden ótemplomi gyülekezeti tag, minden nap, erejét megfeszítve, ellenszélben, de a keresztényi irgalmasság nevében dolgozik!
- Ez az egyházközség Szőnyi-émlékévet rendez, Bethlen 300-at rendez, országos református tanévnyitót rendez, iskolákat tart fenn, felelős gondolkodású tagjai minden

szezonban támogatják a rászorulókat – karácsonykor, húsvétkor, vagy éppen iskolakezdés előtt, de a háborús menekültek is otthonra találtak itt.

- Ennek az egyházközségnek egy olyan vezetője van, aki nem született vásárhelyi, aki büszke dunapataji származására, mégis ő az egyik a városban, aki erejét megfeszítve küzd minden nap azért, hogy békében, méltóságban élhessük a mindennapjainkat a gyülekezetben és azon túl is, hogy a gyerekeink megfelelő körülmények között tanulhassanak az iskolában – ezért csak köszönettel tartozunk neki minden nap!
- És őrá mondják azt, hogy nem keresztény?! **Eddig, és ne tovább!** Itt és most visszautasítom ezt az aljas rágalmat, mély fájdalommal ugyan, de mégis ki kell mondanom, hogy mélységesen szégyellem magam én!!!, hogy egy olyan városban élek, ahol ezt ki meri mondani egy polgármester, aki kereszténynek, aki felelős vezetőnek tartja magát.
- Talán nem kell több érvet felhoznom az itt jelenlévőknek azért, hogy velem együtt lássák: az Ótemplomi Egyházközség olyan közösség Hódmezővásárhelyen, amely fényesen világít, amely dolgozik a legnehezebb körülmények ellenére is, és amelynek jövőképe is van!!! és minden tette, minden megmozdulása példaként állhat a vásárhelyiek előtt – az egyes tagoké és az egész közösségé is!!!

Lehet akadályozni a fejlődést minden eszközzel és minden módon, mert egy olyan században élünk, ahol mindent meg lehet tenni; el lehet törölni az Emlékpontot; körbe lehet keríteni az Ótemplomot, hogy az idelátogató vendégeket méltatlanul fogadhassuk Vásárhely egyik legrégebbi műemlék épületében; át lehet vágni egy olyan védfalat, amelyet 300 évvel ezelőtt védelem céljából építettek **felelős vásárhelyiek minden vásárhelyinek**, - mindezt pusztán bosszúvágytól vezérelve meg lehet tenni, hiszen ma mindent meg lehet tenni, mert ma ez az értérend a divatos, **de álljunk meg egy szóra: - a becsületünket és a múltunkat nem engedjük eltiporni szóltanul**, még egy mezővárosban sem, még abban a Paraszt Párizsban sem, amely most a lejtő legmélyebb pontján van, amelyet nemcsak az itt élő vásárhelyiek éreznek így, hanem azok is, akik csak egyetlen napot eltöltenek e pusztuló városban.

Ezzel együtt arra hívjuk fel a figyelmet, hogy **Bennünk ma is Petőfi szíve dobog**, és az ő szavai adják az irányt számunkra az elkövetkezendő időkre:

„Vén épület már a világ,
Le, alacsonyra süllyedett.
Ha egyenest jársz: beütöd
A gerendában fejedet.
Hajolj meg, ha a fejtörő
Gerenda ellenedre van...
Én inkább betöröm fejem,
Semhogy meghajtsam derekam!”

KUN ILDIKÓ INTÉZMÉNYI LELKIPÁSZTOR BESZÉDE

Kedves Egybegyűlteik!

Kérem, hallgassák meg az ószövetségi üzenetet az Ezsdrás Könyvéből, az 5. rész 3. és 11. ill. a 6. rész 12. versét!

„Abban az időben odament hozzájuk Tattenaj, a Folyamon túli tartomány helytartója és Setar-Bóznaj meg hivatalnoktársaik, és ezt mondták nekik: Ki adott nektek parancsot arra, hogy ezt a házat fölépítsétek, és gerendázatát elkészítsétek?”

„Ők azonban ilyen szavakkal feleltek nekünk: Mi a menny és föld Istenének a szolgálói vagyunk, és újjáépítjük ezt a templomot, amely sok évvel ezelőtt épült. Izráelnek egy nagy királya kezdte építeni, és be is fejezte.”

„Az az Isten pedig, akinek ott lakik a neve, pusztítson el minden olyan királyt és népet, aki arra vetemedik, hogy megszegve ezt a rendeletet lerombolja Istennek ezt a házat Jeruzsálemben!”

Az Ezsdrás Könyvében leírt történet a jeruzsálemi templom Kr. e. 515-ös újraszentelésének előzményeit idézi elénk. A babiloni fogság után hazatérő zsidók az alapokig lerombolt szentélyt Círus, perzsa király engedélyével és támogatásával kezdik felépíteni. Az építés folytatására két próféta, Haggeus és Zakariás biztatják a nép vezetőit. A munka megkezdése előtt Isten akaratát kutatják, ezután rakják újra a falakat. Vannak azonban, akik nincsenek meggyőződve arról, hogy az építkezés a perzsa uralkodó jóváhagyásával történik. „Ki adott nektek parancsot?” Dáriusz korában nem emlékeznek Círus határozatára. A királyi határozatot nem hajtják végre. A szövegben megőrzött arámi nyelvű levélváltás az ókori ügymenetbe enged betekintést. A levéltárból előkerül a régi dokumentum, és végrehajtják a határozatot. A király nemcsak elrendeli az építést, hanem anyagi forrásokat is rendel mellé, az építkezés akadályozóit pedig büntetéssel és átokkal fenyegeti. Zsidók építik a saját templomukat, idegenek kérik őket számon, idegenek akadályozzák őket, majd idegenek veszik újra pártfogásba az építkezést.

A bibliai történet emlékeztet minket az ótemplom hányattatott sorsára. A vásárhelyi ótemplomot nemcsak reformátusok építették, a város is adománnyal támogatta, és a földesúr is a védfal megépítésére ösztönözte a gyülekezetet. Az ótemplom erődtemplom. A Dél-Alföldön egyedülálló épületegység szakrális egységet képez. Falai nemcsak a reformátusoknak nyújtottak védelmet, a betörő ellenség ellen erődként funkcionált a teljes lakosság számára. Tornyában őrszobát alakítottak ki, amelyből tüzet, vizet, ellenséget kémleltek, hogy mindenféle

veszélyt időben észlelhessenek. Az ótemplom épülete, közössége az egész várost szolgálta és szolgálja ma is. Az ótemplom védelme ma sem csak a reformátusokat veszi körül. Több mint 200 polgárt foglalkoztat az ótemplomi egyházközség intézményrendszere, több mint 1200 gyermeket nevelnek, oktatnak a hódmezővásárhelyi református közoktatási rendszerben. Az ótemplomi intézményrendszer fejlődik, Isten áldása meglátszik rajta. Növekszik a gyermeklétszám, ez a szülők bizalmának megnyilvánulása. Hisszük, hogy az épülés, a bővülés az Isten akarata. Kegyelmi időszakot élünk. Most az erősödés éveit éljük. Vannak, akik akadályozzák a bővülést, a működést. Nekik azt ajánljuk, hogy keressék meg azt a végre nem hajtott határozatot, nézzenek bele, és hajtsák végre, ahogyan a perzsa király tette, mert az ótemplomi közösség épülése, bővülése az egész város jólétét szolgálja. Az ótemplom falán ütött seb nyilvánvaló manifesztációja az ótemplom ellen törő diabolikus erőnek. Betörték a szentbe. Aki betör a szentbe, éppen kelet felől, a szentély felől, annak az Úristennel kell szembe nézni. Aki az Isten házát bontja, annak nem emberi erővel kell szembe néznie, hanem az Örökkévaló Istennel. Övé a bosszúállás. Azon a munkán, amelyet a templom épületegyüttesén az Isten akaratának megkérdezése nélkül, a szent gyülekezet tudta nélkül és szándéka ellenére végeznek, nem lehet Isten áldása. De az átok utolérheti.

„Az az Isten pedig, akinek ott lakik a neve, pusztítson el minden olyan királyt és népet, aki arra vetemedik, hogy megszegve ezt a rendeletet lerombolja Istennek ezt a házát Jeruzsálemben!”

BÁN CSABÁNÉ LELKÉSZI HIVATALVEZETŐ BESZÉDE

Tisztelt Egybegyűlteket, kedves jóézésű Polgárok!

Egy lelkész és családjának élete sokszínű. A szolgálati helye sokszor változhat.

Mint ahogyan Isten szólt Ábrahámhoz: **„Menj el földedről, rokonságod közül és atyád házából arra a földre, amelyet mutatok neked!... Hit által engedelmeskedett... És elindult, nem tudva, hova megy.”** (Zsid 11,8)

Valahogy mi is így jártunk, amikor csörgött régi szolgálati helyünkön (Dunántúlon) a telefon, hogy hívnának Hódmezővásárhelyre. Elindultunk tehát 2005-ben „Nyugatról” „Keletre”. Nekünk Ábrahámmal ellentétben akkorra már megadatott 4 kisgyermekünk is.

Amikor kezdtünk megismerkedni az Ótemplomi egyházközség gyülekezetével, múltjával, emlékeivel, egyenként kezdtek felbukkanni a történelmi, művészeti, lelki értékei. És már tudtuk, hogy hol vagyunk és talán azt is, hogy miért itt.

A lelkész és segítőtársai, a presbiterek, a gyülekezet nem magáért dolgozik. Mindig a közösségért munkálkodik. Családokért, gyülekezetekért, iskolákért, a település lelki jólétéért. Emberekért.

Természetesen a keresztyén / keresztyén ember tisztában van azzal, hogy nem a tárgyak, nem a láthatók határozzák meg az életét, hanem a láthatatlan Isten kijelentései. Mégis akkor miért van szükség arra, hogy a régi tárgyakhoz ragaszkodjunk?

Egyrészt kötelességünk megőrizni, amíg lehet. A régi, a múltunk összeköt a jelennel és a jövővel. **300 évnek már súlya van! Tiszteletet érdemel!** Létezik örökségvédelem, műemlékvédelem, melyekkel nekünk is lehetőségünk van élni! Ezeknek természetesen csak akkor van értelme, ha a közösséget szolgálja.

„Erős torony az ÚR neve, oda fut az igaz, és védelmet talál.”

Példabeszédek 8,10

Ez az Ótemplomi gyülekezet egyik vezérfonala, melyet a templomtorony bejárata fölötti táblára írtak fel eleink.

A torony, mely akkor a legmagasabb pontja volt a településnek, tüzet, vizet, ellenséget figyelt, hogy védelmezze a város lakóit. A fal szintén a város lakosságát volt hivatott szolgálni az ellenséges erő ellen.

Örökségeink:

1714 – Templomtorony, 1723 – Templomhajó, iskola alapítása pl: Bethlen gimnázium, 1730 – Festett bútorzatok, 1741 – Magtár és védfal építése, 1747-től kezdődnek az anyakönyvezések, a jegyzőkönyvek vezetése.

1960.01.23. - A Városi Tanács kisajátítja az egyházközség összes ingatlanát, területeket, egyedül a templom maradt meg. A történelem viharai tették, amit tettek, jól láthatók nyomai. Elég, ha csak arra gondolunk, hogy a Cseresnyés kollégium tartóoszlopait ráépítették a falra.

2012.08.31. - Befejeződik az Ótemplom felújítása, és a belső térben megkezdődik a szétszóródott, (még meglévő) műtárgyak egyesítése.

2020-2021-ben jelent meg a város átalakítási terve, melyről az alábbi linken is olvashatunk. Ekkor derült ki, hogy több helyen is átvágnák a sétány miatt a falat. (<https://www.hodpress.hu/2020/08/15/tervek-keszultek-a-hodmezovasarhelyi-belvaros-felujitasara/>)

Az Ótemplom és a magtár műemlék, ezért akkor senki nem gondolta, hogy a magtárral egy időben épült fal nem műemléki védettségű!

2021.11.26. - Az egyházközség presbitériuma kezdeményezi a védfal, a lelkészsírok (Füredi Mihály 1768, Szőnyi Benjámín 1794, Füredi Sándor 1795) és a templomkert együttesének műemlékké nyilvánítását. Ez a szerves egység egyedülálló a Dél-Alföldön! Az említett terület védelme figyelembe venné az Ótemplom és környezetének műemléki, szakrális és városképi érdekeit is.

2022.01.31. - A Hódmezővásárhely-Ótemplomi Református Egyházközség Malom utcai ingatlanában létrejön a Református Egyházi Gyűjtemény, a teljes műtárgyegyesítés szándékával. Ennek célja a még meglévő tárgyi értékeink – a levelek, liturgikus tárgyak, épületek stb. – egyesítése, megőrzése, felújítása, karbantartása.

2023.08. - Átvágták a védfalat egy olyan helyen, amely bár kipótlása volt az 1960-as években az eredetinek, de tőle kb.1,5 méterre már van egy átjáró, amit használnak a vásárhelyiek.

Az, hogy az említett falszakaszt vágták át, nem pedig a régebben épült részeket, a hódmezővásárhelyi művészek közbenjárásának köszönhető, amit ezúton is köszönünk nekik!

És végül hangozzék el egy idézet Vásárhelyen, itt, a több mint 300, és a közel 300 éve épült szakrális tér és óvárosrész együttes udvara mögött, Varga Csaba Az ősi írás c. könyvéből:

„S remélem, e ...feltáruuló piciny részen kikukucskálva észrevette, átélte, hogy „ott túl” bizony ...távoli őseink integetnek felénk a végtelen idők szép, virágos mezejéről, s kiáltoznak barátságosan: ...Megérdemlik, hogy visszaintegessünk, hiszen azért voltak, hogy legyünk. ...Hiszen épp úgy reménykedve, bizakodva gondoltak egykor ránk, mint amilyen féltőn gondolunk mi is jövődöbeli leszármazottainkra. Őseink remélték, hogy leszünk. Tehát vártak ránk.

Integessünk vissza, hogy lássák sikerült!

Az emlékezet maga az élet.”